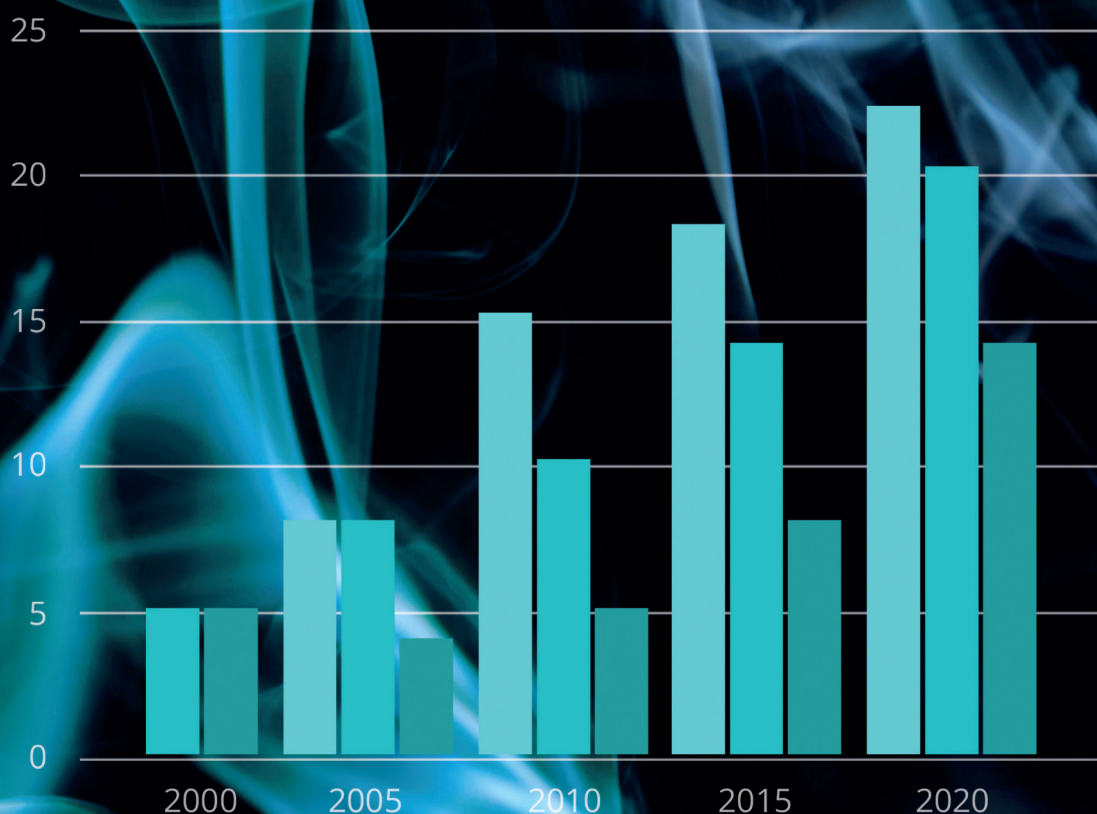

I.

FINANČNÍ ZRALOST V PRAXI

Případové studie a pracovní listy
pro školy nebo rodiče
na podporu finanční gramotnosti

Veronika Kalátová

OBSAH

SLOVA EKONOMŮ	4
Myšlenky Liberty Finance	4
Myšlenky Radovana Vávry	6
PROČ FINANČNÍ ZRALOST V PRAXI?	7
RODINNÝ ROZPOČET	9
Nákladové položky rodinného rozpočtu	10
Práce s rodinným rozpočtem	10
Kde a jak ušetřit	11
Jak efektivně hospodařit	11
Realita příjmu	12
Kapesné jako nástroj vzdělávání	13
VÝDAJE ZA ELEKTŘINU	17
Jaká je spotřeba elektřiny domácnosti	18
Jaká je spotřeba žárovek	18
Jaká je spotřeba elektřiny spotřebičů	19
Pohotovostní režim spotřebičů	19
VÝDAJE ZA VODU	25
Jaká je spotřeba vody v domácnostech	28
Jakými činnostmi ušetřit na spotřebě vody	27
INFLACE	33
Co je to inflace a proč ji každý vnímá jinak	34
Vývoj inflace a její dopad na úspory	35
Jak ochránit kapitál před inflací	36
FINANČNÍ ANALÝZA POTŘEB	39
Maslowova pyramida lidských potřeb	40
Analýza finančních potřeb	41
Jaký produkt řeší jednotlivé potřeby	42
FINANČNÍ PLÁN	45
Co si představit pod finančním plánem	46
Finanční plán na konkrétní zboží	46
Finanční plán na studijní pobyt	47
Příprava kapitálu na studijní pobyt	48
REZERVA RODINY	52
Co je rodinná rezerva a k čemu slouží	53
Test stability rodinné rezervy	53
Jak tvořit rodinnou rezervu	54
Proč mít rodinnou rezervu na účtu v bance	55

CENA ZBOŽÍ/SLUŽEB	57
Základní kalkulace ceny zboží	58
Příprava cenovky zboží	59
Marketingové techniky	60
Rozdíl mezi hodnotou a cenou zboží	60
Realita youtubera	60
BĚŽNÝ ÚČET	66
Znalost účtu, primárně sazebníku banky se vyplatí	67
Dětský/studentický účet v minusu	70
Obálková metoda dnes formou více účtů	70
PLATEBNÍ KARTA A PLACENÍ MOBILEM	74
Elektronické peníze	75
Kolik je typů platebních karet	75
Bezpečnostní prvky platebních karet	76
Poplatková politika platebních karet	77
ROLE FINANČNÍCH PORADCŮ	80
Role finančního poradce	81
Kritický přístup při jednání s poradci	81
Jak předcházet případné manipulaci	82
Kde si poradce prověřit	83
Co je třeba znát před podpisem smlouvy	83
POJIŠTĚNÍ ODPOVĚDNOSTI	87
Základy pojistného názvosloví	88
Základní rozdělení pojistné nabídky	89
Pojištění odpovědnosti v praxi	90
POJIŠTĚNÍ MAJETKU	93
Pojištění majetku v praxi	94
Pojištění domácnosti a domu	95
Rizika podpojištěného majetku	96
POJIŠTĚNÍ OSOB	99
Pojistná rizika podle priorit potřeb	100
ZÁVĚR	105
Seznam použité literatury a dalších pramenů	106
Tematický rejstřík	107
Info o autorce	108

SLOVA EKONOMŮ

Myšlenky Liberty Finance

Poděkování

Úvodem bychom rádi poděkovali Veronice Kalátové, mentorce, lektorce a propagátorce finanční gramotnosti, a snad nebudeme troufalí, když řekneme i naší kamarádce. Jsme nadšení, že můžeme pomáhat Veronice s šířením skvělých myšlenek na téma finance, které jsou v dnešní době potřeba více než kdy jindy v historii. A právě tato publikace je přesně to, co potřebují nejen pedagogové, aby si zvýšili své finanční kompetence, ale i rodiče, kteří nechtějí nechat finanční vzdělávání mládeže pouze na škole. Veroniko, děkujeme Ti za vše, zejména za Tvou snahu a vytrvalost dostat tyto znalosti mezi širokou veřejnost a vzdělávat tak náš národ!

Čím je pro nás finanční gramotnost

Proč je pro nás finanční gramotnost tak důležitá a co s námi dělá? Jistě si vybavíte pocity, když vás něco nadchne. Například se díváte na skvělý film, posloucháte oblíbenou písničku nebo se zabýváte svým oblíbeným sportem či koníčkem. Dodává vám to sílu a nadšení rozvíjet se v dalších směrech těchto zájmů. Nám se toto nadšení projevuje při šíření finanční gramotnosti mezi veřejnost, a především – naše klienty.

Říkali jsme si: „Jak je to možné?“ Dochází nám to vždy při práci s klienty, u kterých pozorujeme nadšení a aktivní zájem o finanční plánování v situacích, kdy si přesně ukážeme, jak by měly vypadat následující kroky, které vedou k finanční stabilitě a prosperitě. Tušíme, jaké pocity klienti při tomto průlomovém přemýšlení o svých penězích zažívají, neboť jsme si prošli stejnými „aha momenty“, když jsme nastavovali finance sami sobě tak, aby celý plán, jenž zahrnuje minulost, současnost i budoucnost našeho ekonomického hospodaření, do sebe zapadal jako puzzle.

Proč finanční gramotnost?

Proč se však vzdělávat ve finanční gramotnosti? Je vůbec zralost ve finanční gramotnosti nezbytná pro život obdobně jako četba či matematika? Nedostatečná finanční gramotnost často způsobuje, že lidé lehce podlehnou lákavým akcím z reklam, kde se usmívá nějaký herec a zpívá si, jak je skvělé si půjčit a zadlužit se, navíc když k tomu ještě získáte dárek. Mnoho lidí netuší, jak zacházet s penězi, jak si je udržet, případně rozšiřovat svůj finanční majetek. Mnohem častější je v naší zemi zadluženost než finanční prosperita. Proto lidé nedokáží promýšlet své finanční kroky a v čase svého života získávat majetek. Věříme, že stačí pochopit základní principy, které jsou skvěle popsány v této knize včetně interaktivních cvičení, díky kterým snáze pochopíte, kudy vede cesta k finančnímu zdraví.

Čím je pro nás tato kniha?

Tyto případové studie a pracovní listy pro nás nejsou jen další podklady pro finanční gramotnost. Staly se pro nás trvalým zdrojem a inspirací při objevování vzdělávacího potenciálu našich blízkých i klientů. Navíc nás v mnoha případech dovedly k dalším pohledům na finanční problematiku v lidsky pochopitelném vysvětlení díky podání autorky.

Dnešní doba

Finanční gramotnost nebyla nikdy atraktivnějším tématem, než je tomu v dnešní době. Pandemie covid-19, vysoká inflace, absence penzijní reformy a stárnutí populace jsou témata, která se začala veřejně diskutovat teprve nedávno, a jde o klíčové oblasti číslo jedna pro většinu populace. V informační přehlcenosti se však není lehké vyznat. Lidé, kteří potřebují řešit finanční situaci, ať už ochraněm úspor, snížením závazků nebo optimalizací produktů kvůli změnám, které se v životě stávají, nejsou schopni se jednoduše orientovat v bohaté nabídce služeb a produktů. Kvůli tomuto stavu se bohužel začínají objevovat čím dál častěji podvodné společnosti, které se snaží z lidí vylákat peníze na svých „záračných“ investičních příležitostech. Rovněž kvůli tomu děkujeme Veronice za ochotu vytvořit projekt Finanční zralost, který pomáhá lidem po celé zemi najít klíč k finanční spokojenosti, prosperitě a učí právě kritickému myšlení.

Hledáte-li finančního partnera nebo se sami chcete stát profesionálem ve světě financí, případně hledáte-li zajímavou praxi ke studiu, kde se dozvíte spoustu nových věcí ze světa investic a finančního plánování, rozhodně se na nás můžete obrátit.

TÝM LIBERTY FINANCE OCHRANA BOHATSTVÍ

www.libertyfinance.cz

info@libertyfinance.cz

Myšlenky Radovana Vávry

Pokud se chcete v Česku stát řidičem taxíku, máte k tomu ideální podmínky. Dopravní výchova se řeší už ve školce, děti chodí na dopravní hřiště a formou jednoduché hry se učí zvládat riziko, které pohyb v dopravním prostoru přináší. Situace je pak dobrá i na základních školách, kde dopravní výchova pokračuje. Po dovršení plnoletosti si u nás může každý bez problémů udělat řidičák. Existuje obrovské množství autoškol, které se každému formou výuky přizpůsobí. Chcete řidičák jenom na automat? Ale beze všeho. Chcete kurz zvládnout velmi rychle? Ale beze všeho. Už řidičák máte a chcete se v jízdě zdokonalit? Beze všeho, jsme vám rádi k službám. Stát na bezpečnost silničního provozu dokonce zřídil organizaci s vlastním rozpočtem, která připravuje různé detailní strategie. Stát také v této oblasti vykonává dozor, kdy rizikové chování postihuje jak finančně, tak až třeba zákazem činnosti.

Jenže co dělat, pokud se chcete stát finančně nezávislým? Jak vám stát pomáhá v této oblasti? Jednoslovná odpověď je NIJAK! Finanční nezávislost je u nás stále neznámým pojmem a je obestřena mlhou předsudků, bádorek a vyložených nesmyslů. Asi nejhorší je představa, že „bohatství a finanční svoboda nejsou pro mne, tam já se nikdy nedostanu a týká se to jenom úzké skupiny vyvolených“. Tohle je naprostý nesmysl a prvním úkolem každého je tuto toxickou představu opustit. Slyšeli jste snad někoho někdy říkat, že řidičák není pro mne? Že řidičák je jenom pro bohaté a mne se řízení auta netýká?

Spousta aktivit výběrovou povahu má. Špičkovým sportovcem, umělcem, odborníkem se stane mizivé procento populace. K dosažení takového cíle jsou, vedle disciplíny a znalostí, nutné vrozené předpoklady. Talent, somatotyp, inteligence. Všechno tohle dědíme po předcích a nic s tím v zásadě neuděláme. Nic z toho ale pro dosažení finanční svobody není potřeba. Finanční svoboda je automatickým, zaručeným výsledkem několika klíčových rozhodnutí. Čím dříve je uděláte, tím dříve se finančně svobodnými stanete.

Finanční svoboda je stav, kdy máte dostatečný pasivní příjem na to, abyste mohli žít způsobem, který si sami zvolíte. Můžete samozřejmě dále pracovat, nebo strávit život na cestách. Můžete se klidně věnovat práci pro společnost, která by vás sice sama o sobě neuživila, ale poskytuje vám uspokojení a díky vaší finanční svobodě si ji můžete dovolit. Stručně řečeno, teprve finančně svobodný člověk je skutečným majitelem svého vlastního života!

K finanční svobodě se dokáže každý člověk v naší části světa proinvestovat. Nechci tady uvádět modelové příklady kolik měsíčně potřebujete odkládat, abyste ve věku X měli majetek Y. To si můžete natukat do kalkulačky sami a udělejte to. Uvidíte, jakým zázrakem je investiční zhodnocení v dlouhém horizontu. Poradím vám ale tohle:

1. Začněte hned, nečekejte „až po“ maturitě, vysoké škole, po uzavření manželství... Ne! Začněte hned.
2. Dávejte si cíle, jejichž dosažení neobsahuje nepřiměřené riziko. Pro dosažení finanční svobody potřebujete pouze pravidelnost, čas a přiměřený výnos.
3. Berte v úvahu poplatky a hledejte mezi stejnými produkty ten nejlevnější. Vydělávat potřebujete vy a ne investiční společnost.
4. Nikdy nepřestávejte! Udržte si investiční disciplínu i jako finančně nezávislí.

Zvládnete to a budete žít plný, úžasný život. Hodně štěstí vám přeje váš Radovan Vávra. 😊

PROČ FINANČNÍ ZRALOST V PRAXI?

Projekt Finanční zralost pomáhá zvýšit si nejen **základy finanční gramotnosti**, ale také pochopit principy finančních produktů z pohledu nejčastějších chyb, které klienti dělají, učit se kritickému myšlení při posuzování nabídek od finančních poradců nebo bankéřů a sebeobraně proti manipulaci.

Projekt Finanční zralost pomáhá **myslet a chovat se nejen ekonomicky, ale také ekologicky**. Žijeme v době, kdy je nutné udržitelnost vnímat jako součást našeho života. Všichni lidé (nejen děti a mládež) by měli cílit v rámci svého osobního rozvoje na oblasti:

- ▶ **Péče o Zemi** – a nejen z pohledu ekologie, společnosti, historie, zákonů ve fyzice a chemii
- ▶ **Péče o tělo** – jak správně jíst, pít, mýt se, spát, sportovat, pracovat, ale patří sem i vztahy apod.
- ▶ **Péče o peníze** – jak chytře hospodařit, mít správné finanční návyky, znalosti a dovednosti.
- ▶ **Rozvoj kritického myšlení** – o čtenářské gramotnosti (čtení s pochopením), o kybernetice, sociálních sítích, marketingu, jak hledat „pravdivé“ informace, jak je prověřovat a jak být pozorný v mnoha směrech.

Finanční zralost v praxi jsou případové studie použitelné nejen ve školství ZŠ/SOU/SŠ/VOŠ/VŠ, ale i v rodinách tak, aby mladá generace byla lépe připravena na plavbu ve vodách finančního světa. Aby **uměla rozlišovat mezi touhou a potřebou nebo cenou a hodnotou**, aby se naučila hledat, přemýšlet, kriticky hodnotit před tím, než bude jednat.

Mládež se naučí orientovat ve světě financí, zodpovědnému rozhodování, prohloubí si znalosti odborných pojmů, bude umět lépe porovnávat nabídky finančních produktů, analyzovat rizika a předcházet případné manipulaci. **Cílem je probudit zvědavost a zájem o další finanční rozvoj, vzdělávání**, aby si mládež došla ke své vlastní finanční spokojenosti!

Život není peříčko a štěstí obvykle přeje připraveným. Věřím, že **každý krůček osvěty PROČ, CO A JAK S PENĚZI nám pomůže k udržení stabilní životní úrovně** a spokojenosti při nečekaných životních situacích – ať už se to týká našeho zdraví, ztráty zaměstnání, důchodového věku či škody na majetku.

Projekt Finanční zralost v praxi je zastřešen knihou **Finanční zralost – klíč k finanční spokojenosti**, která poskytuje podrobnější detaily a doplňující informace k pochopení problematiky. Pro ucelené vzdělávání je vhodné pracovat s **oběma díly Finanční zralost v praxi**.

Jak se v knize orientovat?

Každá z kapitol začíná příběhem ze života, na kterém je případová studie postavena. Po anotaci a popisu cíle konkrétního tématu se mentor (učitel, rodič, sociální pracovník) a vzdělávaný – žák/student – mohou pustit do práce na případové studii. Zadání je popsáno tak, aby i „neodborník“ v dané problematice zvládl mládež provést tematickou oblast. Všechny pojmy, slovní obraty jsou detailně popsány. Pokud se v knize odkazuje na webové stránky, adresy je možné naskenovat přes QR kódy. K nalezení jsou i výsledky – odpovědi na otázky, ke kterým mají vzdělávaní dojít v rámci zadaného úkolu. Shrnutí informací je možné prověřit připraveným krátkým kvízem. Na konci každé kapitoly jsou připravené pracovní listy k tisku.

Zařazení do výuky a výchovy

Pro ročníky od 4. třídy a výše ZŠ až po SOU, SŠ, VOŠ i VŠ podle náročnosti tématu. Rozsah zadání pro mládež je možné přizpůsobit věku cílové skupiny a jejich dosavadním znalostem finanční gramotnosti. Výuku je možné využít v širších souvislostech a v průřezových tématech – v ekonomii, matematice, ICT, občanské výchově, cizích jazycích, sociologii, psychologii, geografii, ekologii, právu, filozofii, etice, environmentální výchově, člověku a světu práce, člověku a životním prostředí, osobnostní a sociální výchově, fyzice, chemii aj.

Rozdělení úkolů podle úrovně

Světle tyrkysový klíč je zadání pro ZŠ – mentor rozhoduje podle úrovně mládeže, v jakém rozsahu úkol zadá.

Tmavě tyrkysový klíč je zadání pro SOU/ŠŠ/VOŠ/VŠ – mentor rozhoduje podle úrovně mládeže, v jakém rozsahu úkol zadá.

Obě barevné varianty je možné použít pro všechny, kteří se v dané oblasti rozvíjejí. Pro starší mládež je možné úkol projít rychleji, aby se sjednotily znalosti dané oblasti.

Názvosloví pro účely této sbírky:

MENTOR = lektor, učitel, pedagog, rodič, sociální pracovník

STUDENT = žák, učeň, student, vzdělávaný

RODINNÝ ROZPOČET

Syn přijde ze školy a hlásí: „Mami, se mi zase ztratilo to gumovací pero a nemůžu najít pravítko. Musíme to jít dnes koupit!“ Maminka se zamyslí a odpoví klidným hlasem: „Musíme? Myslíš tím, že si to musíš jít koupit, že? **Jasně jsme si řekli, že školní potřeby jdou z tvého rozpočtu společně s kulturou a sladkostmi.**“ Syn se začne kroutit a pak se přizná: „**Když já kapesné už nemám, už jsem vše utratil.**“ Překvapená maminka zvedne obočí, podívá se na syna a konstatuje: „Ale vždyť je teprve 10. den v měsíci, co budeš dělat po zbytek měsíce?“

Anotace

Hodně rodičů často s dětmi řeší jejich schodkový rozpočet a zjišťuje, že děti nevycházejí dobře se svým kapesným. Přístupy rodičů se ve finanční výchově dětí dost liší a někteří ani nevědí, jak na to. Navíc je statisticky dokázáno, že správné finanční návyky a zodpovědnost se děti učí právě napodobováním svých rodičů. Role školy je primárně učit názvosloví, zákony a daná pravidla hry v této oblasti. Bohužel finanční rozvoj dětí a mládeže ve školství je časově limitován, a proto je důležité využívat běžící projekty na podporu finanční gramotnosti. Jak podpořit finanční znalosti o rodinném rozpočtu? **Jak se naučit pracovat s příjmy a výdaji, aby rodinný rozpočet byl přebytkový?** Jaké nákladové položky v rámci domácího účetnictví můžeme či nemůžeme ovlivnit? Jak pomoci dětem získat zkušenosti, které je naučí vycházet lépe se svým kapesným, aby následně bez problémů zvládaly efektivně hospodařit od svého prvního příjmu?

Cíl případové studie

Cílem případové studie na úrovni Standardu finanční gramotnosti a vzdělávacích oborů je nahlédnout pod pokličku rodinného rozpočtu. Pochopit základní názvosloví ekonomických obrátů (typy výdajů/příjmů) a princip, jak efektivně hospodařit se svým příjmem (domácí účetnictví, kde a jak ušetřit). Žijeme v digitálním světě a již nehospodaříme formou hrnečků nebo obálkovou metodou. Rodiče neplatí své rodinné výdaje složenkami, ale bankovními příkazy. Děti tedy nemají možnost pozorovat finanční návyky svých rodičů a je třeba otevřeně diskutovat, vysvětlovat, a tak pomáhat pochopit koloběh peněz v domácnosti. Cvičení v této studii poskytnou podněty, jak společně, případně i s rodiči vyzkoušet hospodaření v praxi.

Scénář výukové studie – projekt pro studenty

Základní otázky k řešení studie:

- ▶ Jaké typy nákladových položek v rodinném rozpočtu najdeme?
- ▶ V jaké výši se pohybují základní nákladové položky rodiny?
- ▶ Co je to schodkový a přebytkový rozpočet?
- ▶ Jaký je rozdíl mezi aktivním a pasivním příjmem?
- ▶ Jaké výdaje v rodině je možné snižovat, jak ušetřit, a přitom žít stále spokojeně?

Nákladové položky rodinného rozpočtu

Na úvod do problematiky rodinného rozpočtu je vhodné studenty předem připravit na hodinu, kde se rodinný rozpočet bude probírat do detailů. Požádejte studenty, aby se doma informovali, jak vypadá rodinný rozpočet z pohledu bydlení. Studenti by měli získat **informace o základních nákladových položkách, které se vážou na bydlení**. Není důležité přímo sdílet konkrétní částky, detail může zůstat v kruhu rodinném, ale je žádoucí, aby mládež měla představu, **co se může za těmito výdaji skrývat**. Zadejte požadavek včas, aby studenti měli možnost výdaje s rodiči probrat. Výuková hodina se zahájí právě diskuzí na téma náklady spojené s bydlením:

- ▶ Na bydlení se vážou tyto nákladové položky – nájem, hypotéka, elektřina, plyn, voda, topení, internet, pevná telefonní linka, pojištění domácnosti a rodinného domu, daň z nemovitosti, poplatky na televizi a rozhlas aj.

Práce s rodinným rozpočtem

Studentům se předloží tabulky se základním rodinným rozpočtem dvou rodin, který naleznete v pracovním listě na konci kapitoly.

Práce s tabulkou:

- ▶ Sečíst rodinné příjmy a výdaje.
- ▶ Diskuse, jaké máme typy příjmů, informace je možné dohledávat na internetu:
 - **Aktivní příjem** = výměna svého odpracovaného času za peníze
 - plat (státní sektor) / mzda (soukromá společnost) / příjem z podnikání.
 - **Pasivní příjem** = příjem bez vlastního úsilí
 - příjem z pronájmu nemovitosti, zisky z investic / kapitálového majetku, dividendy, úroky z dluhopisů a jiných půjček (P2P = peer to peer – lidé půjčují lidem nebo P2B peer to business – lidé půjčují podnikům), příjmy z podnikání na internetu, z reklamy na blogu, licence nebo patenty, podílů ve společnosti, soc. dávky aj.
- ▶ Co znamená přebytek a schodek? Informace je možné dohledávat na internetu:
 - **Přebytek** = rozpočet za sledované období je v plusu, tedy výdaje jsou nižší než příjem.
 - **Schodek nebo také deficit** = rozpočet za sledované období se dostane do minusu, tedy výdaje jsou vyšší než příjmy.
- ▶ Diskutovat jednotlivé nákladové položky:

Rodinný rozpočet Novákových		Rodinný rozpočet Sedláčkových	
Aktivní příjem – plat	48 000	Aktivní příjem – plat	56 000
Pasivní příjem – pronájem	5 000	Pasivní příjem – pronájem	0
Příjem celkem	53 000	Příjem celkem	56 000
Výdaje celkem	-48 000	Výdaje celkem	-59 000
Přebytek	5 000	Schodek	-3 000

- **Náklady na bydlení** – co se pod touto sumou může skrývat za položky, případně dohledat obvyklou výši / statistický průměr na internetu i za elektřinu, vodu, poplatky za televizi a rozhlas aj.;
- **Další, často vysoké nákladové položky v rodinném rozpočtu** – jídlo, drogerie, lékárna;
- **Co jsou nečekané výdaje** – oprava auta, spotřebičů, doplatek za vodu/elektřinu aj.
- ▶ Jaké máme nákladové položky, jak bychom je rozdělili?
 - **Povinné výdaje** = nájem, elektřina, plyn, voda, splátky půjček (např. hypotéka), daně a poplatky. K povinným výdajům patří ty, které vyplývají ze smluv. Při jejich nedodržení by následoval nějaký postih (pokuta, sankce, právní postih, ztráta bydlení, exekuce);
 - **Nutné/nezbytné výdaje** = jídlo, drogerie, lékárna, doprava, telefon, oblečení, spoření (tvoření rezerv);
 - **Zbytné výdaje** = zbytečnosti, nedůležité věci, které nutně nepotřebujeme (sladkosti, luxusní oblečení, poslední model mobilu, drahá dovolená aj.).
- ▶ Jak je vysoká **minimální důstojná mzda** podle ekonomických expertů? Jak minimálně vysoký čistý měsíční příjem by měl mít jeden dospělý s dítětem? Studenti odhadují nákladové položky, viz níže. Výsledek je možné porovnat zde – www.dustojnamzda.cz
 - Bydlení – nájemní byt včetně služeb a energií
 - Oblečení a obuv
 - Doprava – cestování do školy, do práce, na kroužky apod.
 - Internet, televize a provoz mobilního telefonu
 - Vzdělávání, volnočasové aktivity a tuzemská dovolená
 - Hygienické potřeby a náklady spojené se zdravím
 - Pojištění
 - Spoření
 - **CELKEM**

Kde a jak ušetřit

Diskuse nad možnostmi, kde se nejvíce dá ušetřit například za jídlo, drogerii, oblečení, dovolenou, elektřinu, vodu aj. Studenti mohou pracovat ve skupinách po čtyřech. Jejich cíl je najít minimálně 10 tipů a doporučení, kde se dá šetřit a jak. Následně se výsledky sdílí, zapisují se na tabuli.

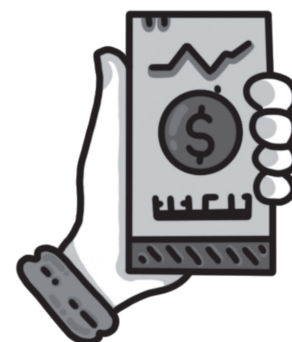
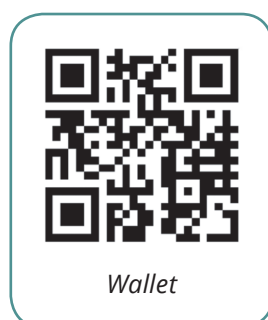
- ▶ Jak konkrétně ušetřit na jídle/potravinách?
 - Omezit stravování v restauracích a rychlých občerstveních – vařit doma.
 - Používat nákupní seznam.
 - Chodit nakupovat až ve chvíli nutné potřeby, a nejen pro radost či že nás „honí mlsná“.
 - Nenakupovat hladový.
 - Domluvit se s dalšími rodinami a dělat nákupy větších balení, které si rozdělíte.
 - Využívat množstevní slevy a akce na jednotlivé zboží.

Jak efektivně hospodařit

Úvaha studentů, jak udržet peníze pod kontrolou, **jak hospodařit**, aby byl rozpočet v přebytku. Mají studenti nějakou zkušenost s hospodařením, ať již vlastní, či z rodiny? Studenti mohou nejdříve téma prodiskutovat v týmech, následně sdílet.

- ▶ **Vést domácí účetnictví** = zapisovat si všechny výdaje, i ty zbytné, abychom zjistili, za co utrácíme a je-li prostor některé výdaje omezit.
- ▶ Metody/aplikace na vedení domácího účetnictví:
 - Bankovní společnosti v rámci svých aplikací či internetového bankovníctví k běžnému účtu nabízí možnost řazení výdajů do stanovených složek.
 - Mobilní aplikace na správu rodinného rozpočtu např.:
 - Spendee – www.spendee.com
 - Wallet – www.budgetbakers.com
 - eÚčty.cz – www.eucty.cz
 - aj.
 - Zápisník v mobilu či Excelu

Realita příjmu

Od patnácti let je možné zadat úkol „**realita příjmu**“. Studenti mají najít kalkulačku příjmu na internetu.

- ▶ Cíl je zjistit, kolik je čistý příjem z průměrné české hrubé mzdy ve výši 40 000 Kč? Co najdeme na výplatní pásce? Co se od příjmu odečítá – sociální a zdravotní pojištění, daň z příjmu.
 - www.penize.cz/kalkulacky/vypocet-ciste-mzdy
 - www.vypocet.cz/cista-mzda
 - www.mesec.cz/kalkulacky/vypocet-ciste-mzdy/

Hrubá mzda 2023	40 000 Kč
Pojistné:	-4 400
- z toho sociální pojištění (6,5 %)	2 600
- z toho zdravotní pojištění (4,5 %)	1 800
Daň (15 %)	-6 000
Daňová sleva:	2 570
Záloha na daň po zvýhodnění a slevách:	-3 430
Čistá mzda 2023	32 170 Kč

Kapesné jako nástroj vzdělávání

Zapojit rodiče, aby učili své děti správné finanční návyky. Studenti mohou požádat rodiče, zda by v rámci svého kapesného mohli převzít odpovědnost za některé své životní náklady. Například aby si hradili školní jídelnu (což dříve bylo zvykem), mobilní paušál a časem i kroužky, jízdenky... krůček po krůčku, rok od roku zvyšovat svou zodpovědnost.

Kapesné by mělo dětem sloužit jako prostředek učení finanční gramotnosti.

V případě, že tyto výdaje za dítě hradí z trvalého příkazu rodiče, je vhodné jej učit, aby si tyto náklady hradilo ze svého účtu i za cenu toho, že bude tyto nákladové položky posílat zpět na účet rodiči. Jak pracovat s běžným účtem si probereme v jedné z dalších případových studií. Pokud si rodiče nejsou jisti metodami finančního vzdělávání svých dětí, je možné využít kurzu „Děti a peníze – Jak vést děti k finanční zodpovědnosti“ (www.financnizralost.cz/pro-rodice/).

Kurzy pro rodiče

Získané poznatky

Získané poznatky z práce studentů se v rámci hodiny průběžně hodnotí, diskutují a analyzují. Studentům se doplní informace, které jim bránily ve výpočtu, nebo je měli problém najít na webu.

Závěrečná diskuse

Využití případové studie v praxi? Shrnutí poznatků:

- ▶ Rodinný rozpočet a co se pod ním skrývá za příjmy, výdaje, povinné či zbytné nákladové položky. Jak efektivně hospodařit, jak mít peníze pod kontrolou?
 - Nákladové položky si zapisujete, evidujete a jednou měsíčně kontrolujete.
 - Než si něco nezbytného pořídíte, pokuste se zamyslet, zda to opravdu potřebujete.
 - **Cílem dobrého hospodáře je být v přebytku** a mít tak možnost tvořit krátkodobé i dlouhodobé rezervy.
 - Nejvíce můžeme ušetřit na jídle, oblečení a drogerii.
 - Podrobné rady, jak ušetřit na vodě a elektřině, naleznete v následujících případových studiích.
- ▶ Studenti dále mohou sdílet a konzultovat své poznatky získané doma. Jak se v jejich domácnosti řeší domácí účetnictví, jakou formu evidují nákladové položky apod.
Na základě statistiky finanční gramotnosti je zřejmé, že téměř 2/3 domácností rodinný rozpočet nesestavují, a děti tedy nemají příležitost se tento zvyk naučit. **Možná i díky školní aktivitě a získané praxi budou děti inspirovat své rodiče**, aby se nad svým rodinným hospodařením zamysleli. Kdo ví, třeba budou mít pak zájem společně tvořit a dále i diskutovat rodinný rozpočet.

KVÍZ

1. Co je to pasivní příjem?

- a) Příjem bez vlastního úsilí
- b) Ušetřené peníze z rodinného rozpočtu
- c) Odměna za odpracovaný čas

2. Jaké výdaje je nejjednodušší omezit?

- a) Povinné výdaje
- b) Nutné/nezbytné výdaje
- c) Zbytné výdaje

3. Kde je možné ušetřit z rodinného rozpočtu?

- a) Na výdajích spojených s bydlením
- b) Na jídle, drogerii a oblečení
- c) Na splátkách půjčky

Výsledky: 3/b ; 2/c; 1/a

POZNÁMKY

A large, light blue rounded rectangular box with a thin dark blue border. Inside the box, there are 15 horizontal lines spaced evenly down the page, providing a space for writing notes.

RODINNÝ ROZPOČET

Rodinný rozpočet Novákových		Rodinný rozpočet Sedláčkových	
Příjmy a výdaje		Příjmy a výdaje	
	Kč		Kč
Měsíční příjem „plat“ obou rodičů	48 000	Měsíční příjem „plat“ obou rodičů	56 000
Splátka úvěru na auto	3 000	Leasing auta + pojištění auta	7 000
Doprava do školy – tramvajenka	1 000	Doprava do školy a práce – benzín	2 000
Doprava do práce – benzín	1 500	Nájem za byt (elektrika, voda, internet aj.)	14 000
Nájem za byt (elektrika, voda, internet aj.)	9 500	Náklady na mobil – paušál pro celou rodinu	1 000
Náklady na mobil – paušál pro celou rodinu	1 000	Nečekané výdaje	4 000
Jídlo + drogerie + lékárna	15 000	Jídlo + drogerie + lékárna	16 000
Tábor	4 000	Nové oblečení	4 000
Nečekané výdaje	6 000	Sportovní aktivity dětí	3 000
Pronájem bytu po babičce	5 000	Dárky	2 500
Spoření na penzi	2 000	Kosmetika	500
Jiné spoření	5 000	Spoření	5 000

Zadání k tabulce

- ▶ Jaké jsou celkové příjmy?
- ▶ Která rodina má aktivní a pasivní příjem?
- ▶ Jaké jsou celkové výdaje?
- ▶ Je rodinný rozpočet v přebytku, nebo ve schodku?

Kde a jak ušetřit?

- ▶ Jaké výdajové položky je možné snížit a proč?
- ▶ Jak je možné ušetřit na jídle?
- ▶ Jak je možné ušetřit na energiích?
- ▶ Jak je možné ušetřit na vodě?

MINIMÁLNÍ DŮSTOJNÁ MZDA V ČR

Jak minimálně vysoký čistý měsíční příjem by měl mít jeden dospělý s dítětem?

Nákladové položky	??? v Kč
Potraviny včetně stravování mimo domov	
Bydlení – nájemní byt včetně služeb a energií	
Oblečení a obuv	
Doprava – cestování do školy, do práce, na kroužky apod.	
Internet, televizi a provoz mobilního telefonu	
Vzdělávání, volnočasové aktivity a tuzemská dovolená	
Hygienické potřeby a náklady spojené se zdravím	
Pojištění a spoření	
Celkem minimální důstojná mzda	Kč

ZÁVĚR

Závěrečné shrnutí

- ▶ Odrazový můstek dobrého hospodáře je v pravidelné práci s rodinným rozpočtem, evidencí domácího účetnictví a detailní znalosti svých výdajových položek.
- ▶ Mít výdaje pod kontrolou, učit se recyklovat a neplýtvat pomáhá ke zvýšení vlastního cashflow a možnosti tvořit krátkodobé a dlouhodobé rezervy.
- ▶ Naučit se odkládat alespoň 10 % z příjmu po celý svůj aktivní život, to je odrazový můstek k finanční stabilitě a bezpečí.
- ▶ Inflaci a její dopad do naší peněženky nebo na naše úspory vnímá každý jinak. Rozhodně se nevyplatí podceňovat sílu inflace, ani když je v nízkých hodnotách.
- ▶ Umění si nastavit finanční priority bývá pro mnoho rodin složité, proto pyramida lidských potřeb ukazuje cestu, jak si své hodnoty rozumně poskládat.
- ▶ K uspokojování konkrétních finančních cílů je nutností mít ucelený finanční plán a naučit se pracovat s časem. Čím více času máme, tím snadnější je dosažení finančních cílů. Nečekejte, pravidelně plánujte, revidujte, bilancujte a udržte si svou disciplínu k dosažení satisfakce.
- ▶ Být připraven a ne překvapen, když se nedaří, je výhodou těch, kteří umí tvořit finanční rezervy. Je bezpečnější mít rodinné rezervy na minimálně šest měsíců života, než ve chvíli nečekaných finančních výdajů, kdy nemáte kam sáhnout, muset hledat pomoc jinde.
- ▶ Jaká je realita ceny zboží, služeb a toho, co se za ní skrývá, je o znalosti cenotvorby a marketingu. Základy ze světa businessu a umění si nacenit svou práci se vyplatí.
- ▶ Bez dobré znalosti účtů, platebních karet, jejich poplatkové politiky a bezpečného používání se v dnešní době neobejdeme. Mistři v tomto oboru jednoduše a efektivně zvládají nahradit obálkovou metodu formou více účtů.
- ▶ Důvěra v autority se nemusí vyplatit! Na jakémkoliv jednání v bance, s finančními poradci, pojišťovacími zprostředkovateli, investičními specialisty i úředníky na sociální správě a jinde je vhodné zapojit kritické myšlení a být připraven na jednání. Využijte metody prevence při jednání s poradci a noste Kartu první pomoci ve finančním světě vždy u sebe!
- ▶ Bez pojistných produktů se neobejdeme. Základní produkty pro rodiny jsou pojištění odpovědnosti, domácnosti/bydlení a osob, přinejmenším na invaliditu. Připravte se na nečekané životní situace a mějte zajištěné plnění pojišťovnou, když nechcete čerpat ze svých finančních prostředků nebo když nemáte kapitál v dostatečné výši.

Sbírka případových studií je u konce. Získali jste informace k jednotlivým finančním tématům, pochopili jejich význam a potřebu. Nyní je čas vše uplatnit v praxi.

Pro ucelené informace je třeba využít know-how i ze sbírky případových studií „**Finanční zralost v praxi II**“.

Seznam použité literatury a dalších pramenů

Odborné monografie

PROŠKOVÁ, Denisa. *Aby vám peníze dobře sloužily... a nikam neuletěly*. Romax, 2015, 96 s. ISBN 978-80-905771-1-4
KALÁTOVÁ, Veronika. *Finanční zralost – klíč k finanční spokojenosti*. Praha: Plot, 2021, 256 s. ISBN 978-80-7428-370-3
KUBR, Milan. *Jak si vybrat poradce – praktická příručka*. Praha: Management Press, 1994, 248 s. ISBN 80-85603-46-2
NAVRÁTIL, Petr, Michal JIŘÍČEK a Jaroslav ZLÁMAL. *Finanční gramotnost – učebnice učitele*. 2. vyd. Praha: Computer Media, 2013, 184 s. ISBN 978-80-7402-151-0.

Internetové zdroje/QR kódy

<https://australiaonline.cz/>
https://hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2015/06/proc_je_elektrina_osmkrat_drazsi_studie.pdf
<https://rejstrik.finance.cz/>
<https://stavimbydlim.cz/prumerna-spotreba-vody-na-osobu/>
<https://support.google.com/youtube/topic/9153567>
https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&z=T&f=TABULKA&sp=A&skupl-d=1793&katalog=31779&pvo=CEN10&c=v3~8__RP2020
www.budgetbakers.com
www.cena-vozu.cz
www.cnb.cz/cs/dohled-financni-trh/seznamy/
www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace
www.datart.cz/novinky/radce/nove-energeticke-stitky
www.dustojnamzda.cz
www.efpa.cz/poradci
www.eucty.cz
www.mesec.cz/kalkulacky/vypocet-ciste-mzdy/
www.penize.cz/kalkulacky/vypocet-ciste-mzdy
www.pojisteni.com/blog/bonus-a-malus-u-pojisteni-motorovych-vozidel-1693/
www.pvk.cz/vse-o-vode/cena-vodneho-a-stocneho/vyvoj-vodneho-a-stocneho-v-praze/
www.pvk.cz/zakaznici/cena/
www.scvk.cz/vse-o-vode/pitna-voda/spotreba-vody/
www.spendee.com
www.tzb-info.cz/ceny-paliv-a-energii/14-ceny-elektriny
www.vypocet.cz/cista-mzda

Videa

Finanční poradna: Jak na pojištění občanské odpovědnosti? https://youtu.be/Sw_G073g5M8
Tvarohové koláče: Cesminaz <https://youtu.be/d601mPeOJD4>

Tematický rejstřík

- Aktivní příjem 10, 99
- Analýza finančních potřeb 41
- ATM, tzv. bankomat 67, 70, 75, 77
- ATM, tzv. vkladomat 75
- Bezpečnostní prvky placení mobilem 76
- Bezpečnostní prvky platebních karet 76
- Běžný účet 66–72
- Bonus/malus 94
- Cena energie 1 kWh 18, 20
- Cena vody 1 m³ 26, 27
- Cenovka 59
- CVC/CVV kód 76, 77
- Časová cena 96
- Čekací doba 100
- Daň z příjmu 12, 59
- Debetní karta 70, 74–76, 83
- Deflace 36
- Desátek 54–55
- Domácí účetnictví 10, 12, 13
- DPH (daň z přidané hodnoty) 59
- EFA 83
- EFP 83
- Elektronické peníze 52, 75, 77
- Energetické štítky 23–24
- Finanční plán 54, 81, 104
- Finanční poradce 80–84
- Hodnota 33, 35, 36, 60
- IČO 71, 83
- Index růstu spotřebitelských cen 34
- Indexace pojistného 96
- Inflace 5, 33–36, 38, 104
- Inkaso 70, 71
- Kapesné 9, 13, 17, 71
- Karenční lhůta 100
- Kreditní karta 71, 75, 76
- Manipulační techniky 60, 81–84
- Marketingové techniky 58, 60, 61
- Maslowova pyramida lidských potřeb 40–41
- Minimální důstojná mzda 11
- Mzda – realita příjmu 12
- Nová cena 95
- Nutné/nezbytné výdaje 11
- Obálková metoda 70–71
- Obchodní podmínky 67
- OSVČ 83, 101
- Pasivní příjem 6, 10, 58
- PFP 83
- PIN 70, 76, 77
- Pohotovostní režim 18–20
- Pojistná událost 88–90, 93–96, 100–101
- Pojistné 88, 95
- Pojistné částky 88, 90, 94, 96, 100
- Pojistné limity/částky 95, 96, 100, 101
- Pojistník 88, 94, 95
- Pojištění 10, 11, 12, 41–42, 47, 53–54, 70, 71, 81, 82, 87–104
- Pojištění domácnosti 10, 42, 87, 89, 94, 95–97
- Pojištění majetku 93–98
- Pojištění odpovědnosti 87–92
- Pojištění osob 99–103
- Pojištění rodinného domku 95
- Pojišťovací zprostředkovatel 83, 88, 90, 95, 96, 99–101, 104
- Pojišťovna = pojistitel 88
- Povinné výdaje 11, 18, 26, 71
- Přebytek 10
- Příkaz k úhradě 13, 54, 70–71
- Rezerva rodiny 42, 52–56, 71
- Rodinný rozpočet 9–16, 17, 18, 25, 36, 39, 52, 66, 67, 71, 90
- Role finančního poradce 81–84
- Rozdíl mezi hodnotou a cenou 60–61
- Sazebník/ceník 67, 70, 77, 80, 81, 82
- Schodek 9, 10
- Spoluúčast 90, 95, 96
- Spotřeba elektřiny spotřebičů 18–20
- Spotřeba vody v domácnosti 26–28
- Tokenizace platební karty 76
- Tržní cena 58, 60, 95
- Tržní/obvyklá cena 95
- Typy platebních karet 75–76
- Úsporné žárovky 18, 20
- Výluky 82, 88, 90
- Zbytné výdaje 11–13, 71

Info o autorce

Bc. Veronika Kalátová, MBA, EFA

Veronika je konzultantka, mentorka a lektorka finančního vzdělávání s více než 25 lety zkušeností ve finančním světě. Má zkušenosti i s rolemi finančního poradce, ředitelky podpory prodeje, produktového i projektového manažera v bankovníctví, pojišťovnictví i investičních fondech.

Je autorkou projektu Finanční zralost
www.financnizralost.cz.

Vystudovala Vyšší odbornou školu ekonomickou v Praze, dále manažerská studia – řízení lidských zdrojů na UJAK. Absolvovala MBA finanční poradenství a pojišťovnictví na Ústavu práva a právní vědy a je držitelkou prestižního titulu EFA (European Financial Advisor).

Veronika a její nabídka v oblasti finančního vzdělávání:

- ▶ Akreditované kurzy pro učitele ZŠ a SŠ;
- ▶ projektové dny do škol;
- ▶ workshopy, webináře, semináře, přednášky;
- ▶ firemní vzdělávání.

Cílové skupiny:

- ▶ Studenti, rodiče, učitelé, sociální pracovníci;
- ▶ firemní zaměstnanci;
- ▶ a všichni, kdo se chtějí finančně vzdělávat.

Prohlášení o ochraně vlastnických práv

Veronika Kalátová si vyhrazuje práva na informace uvedené v této knize. Bez předchozího písemného souhlasu je zakázána jakákoliv další reprodukce a šíření papírové, elektronické či jiné podoby. **Respektujte prosím autorské vlastnictví** a neváhejte podpořit projekt Finanční zralost tím, že si knihu zakoupíte.

Veronika Kalátová

FINANČNÍ ZRALOST V PRAXI I.

**Případové studie a pracovní listy pro školy nebo rodiče
na podporu finanční gramotnosti**

Ilustrace Nicol Crystal Kalátová

Korektura Jan Řehoř

Sazba a grafická úprava Matěj Barták

Vydal Pavel Jeřábek – Nakladatelství PLOT, Bělohorská 2, 169 00, Praha 6,
www.plotknihy.cz, jako svou 419. publikaci

Vydání první, Praha 2023

ISBN 978-80-7428-444-1